

Warszawa, dnia 12 marca 2025 r.

Poz. 306

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 25 lutego 2025 r.

**w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella*
w stadach indyków rzeźnych” na lata 2025–2027**

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych” na lata 2025–2027, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, stosuje się od dnia 1 stycznia 2025 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: wz. *S. Krajewski*

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2706).

**„KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW *SALMONELLA*
W STADACH INDYKÓW RZEŻNYCH” NA LATA 2025–2027**

1. Zasady ogólne

1.1. Cel „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych” na lata 2025–2027, zwanego dalej „programem”

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. UE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, państwa członkowskie Unii Europejskiej ustanawiają krajowe programy zwalczania w odniesieniu do każdej choroby odzwierzęcej i każdego odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego wymienionych w załączniku I do tego rozporządzenia. Celem programu jest osiągnięcie celu unijnego, który w odniesieniu do stad indyków rzeźnych został określony w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1190/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie unijnego celu ograniczenia występowania *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium w stadach indyków zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz. Urz. UE L 340 z 13.12.2012, str. 29, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 1190/2012”, i dotyczy stad indyków rzeźnych z wynikiem dodatnim badań laboratoryjnych w odniesieniu do następujących serotypów *Salmonella*:

- 1) *Salmonella* Enteritidis,
 - 2) *Salmonella* Typhimurium, w tym jednofazowej *Salmonella* Typhimurium o wzorze antygenowym 1,4,[5],12:i:-
- zwanych dalej „serotypami *Salmonella* objętymi programem”.

Zgodnie z ust. 1 części E załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003 świeże mięso drobiowe pozyskane z drobiu wymienionego w załączniku I do tego rozporządzenia (kury, indyki) nie może być wprowadzone do obrotu w celu spożycia przez ludzi, jeżeli nie zostanie spełnione kryterium bezpieczeństwa żywności określone w ust. 1.28 w rozdziale 1 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 1, z późn. zm.).

Zgodnie z ust. 4.1 załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012 na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że stadem zakażonym jest stado indyków rzeźnych, w którym w wyniku badania laboratoryjnego próbek zbadanych w ramach programu wykryto w jednej próbce lub większej ich liczbie *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium (z uwzględnieniem jednofazowych szczepów o wzorze antygenowym 1,4,[5],12:i:-).

Za stado zakażone uznaje się również stado indyków rzeźnych, w którym w wyniku badania laboratoryjnego próbek zbadanych w ramach programu wykryto w jednej próbce lub większej ich liczbie efekt hamujący wzrost bakterii.

Cel unijny zostanie osiągnięty w odniesieniu do stad indyków rzeźnych w przypadku ograniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej maksymalnej wartości procentowej stad zakażonych serotypami *Salmonella* objętymi programem do 1 % lub poniżej tej wartości.

Ponadto cel programu będzie obejmował również określenie systemów badawczych koniecznych do sprawdzenia, czy cel został osiągnięty, oraz do sprawdzenia postępów w realizacji celu unijnego.

Zgodnie z art. 4 ust. 5 rozporządzenia nr 2160/2003 cel wspólnotowy określony w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 584/2008 z dnia 20 czerwca 2008 r. wykonującym rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wspólnotowego celu ograniczenia częstości występowania *Salmonelli enteritidis* i *Salmonelli typhimurium* u indyków (Dz. Urz. UE L 162 z 21.06.2008, str. 3, z późn. zm.) został ustanowiony na okres trzech lat, do końca 2012 r. Poczynając od 2013 r., program jest kontynuowany w państwach członkowskich Unii Europejskiej, aby osiągnąć cel unijny.

Zgodnie z art. 1 ust. 3 rozporządzenia nr 2160/2003 program nie ma zastosowania przy produkcji mięsa pochodzącego z indyków rzeźnych, przeznaczonego do sprzedaży bezpośredniej lub na własny użytek.

1.2. Opis sytuacji epizootycznej w zakresie salmonelloz w stadach indyków rzeźnych

Od 2010 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest realizowany „Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych”. Wyniki realizacji programu przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Dane dotyczące odsetka zakażeń serotypami *Salmonella* objętymi programem w stadach indyków rzeźnych w latach 2015–2023

Rok	% stad zakażonych
2015	0,16
2016	0,12
2017	0,03
2018	0,09
2019	0,06
2020	0,09
2021	0,07
2022	0,06
2023	0,24

1.2.1. Występowanie serotypów *Salmonella* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W latach 2006 i 2007 przeprowadzono badania podstawowe nad występowaniem *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych i hodowlanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z decyzją Komisji 2006/662/WE z dnia 29 września 2006 r. w sprawie wkładu finansowego Wspólnoty na rzecz badania podstawowego dotyczącego występowania bakterii salmonelli u indyków prowadzonego w państwach

członkowskich (Dz. Urz. UE L 272 z 03.10.2006, str. 22). Odsetek stad zakażonych indyków rzeźnych wyniósł 24 %, natomiast w stadach indyków hodowlanych nie wykryto *Salmonella*.

Głównym, pierwotnym rezerwuarem odzwierzęcych *Salmonella* w Rzeczypospolitej Polskiej jest drób. Zgodnie z danymi zawartymi w raporcie Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności z 2016 r. na temat tendencji i źródeł chorób odzwierzęcych, odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz ognisk przenoszonych przez żywność do zakażeń u ludzi dochodzi najczęściej przez spożywanie skażonych produktów pochodzenia zwierzęcego, m.in. jaj i produktów jajecznych oraz mięsa i przetworów mięsnych, szczególnie drobiowych.

1.2.2. Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Rzeczypospolitej Polskiej są zbierane i publikowane przez Zakład Epidemiologii Chorób Zakaźnych i Nadzoru Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH – Państwowego Instytutu Badawczego, a następnie publikowane na stronie internetowej tego zakładu (www.pzh.gov.pl) w postaci dwutygodniowych meldunków o zachorowaniach na choroby zakaźne.

1.3. Obszary geograficzne i administracyjne, na których program będzie realizowany

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

1.4. Struktura i organizacja organów Inspekcji Weterynaryjnej

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, są organy Inspekcji Weterynaryjnej:

- 1) Główny Lekarz Weterynarii – centralny organ administracji rządowej;
- 2) 16 wojewódzkich lekarzy weterynarii – terenowe organy administracji rządowej szczebla wojewódzkiego;
- 3) 305 powiatowych lekarzy weterynarii – terenowe organy administracji rządowej szczebla powiatowego.

Struktura oraz kompetencje organów Inspekcji Weterynaryjnej zostały określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 12).

Zgodnie z art. 57 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075), zwanej dalej „ustawą”, Główny Lekarz Weterynarii jest odpowiedzialny za opracowanie programu, nadzoruje jego realizację oraz informuje Komisję Europejską o postępach w realizacji programu. Na poziomie województwa nadzór nad realizacją programu sprawuje wojewódzki lekarz weterynarii. Bezpośredni nadzór nad realizacją programu na poziomie powiatu sprawuje powiatowy lekarz weterynarii, który jest również odpowiedzialny za wykonanie wszelkich czynności urzędowych w ramach programu.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań współdziałają z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz z organami administracji samorządowej.

Nadzór nad działalnością Inspekcji Weterynaryjnej sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

1.5. Laboratoria, w których przeprowadza się badania laboratoryjne próbek pobieranych w ramach programu

Badania laboratoryjne próbek pobieranych w ramach programu przeprowadza się w laboratoriach wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 lipca 2022 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. poz. 1667, z późn. zm.) krajowym laboratorium referencyjnym właściwym dla badań prowadzonych w kierunku salmonellozy (w aspekcie chorób odzwierzęcych) jest Laboratorium w Zakładzie Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Nadzór nad działalnością Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W przypadkach uzasadnionych ekonomicznie lub organizacyjnie próbki do badań laboratoryjnych pobrane w ramach programu przez powiatowego lekarza weterynarii mogą być przesłane do laboratorium znajdującego się w innym województwie, wyznaczonego przez Głównego Lekarza Weterynarii.

W takim przypadku powiatowy lekarz weterynarii powiadamia właściwy miejscowo organ nadrzędny – wojewódzkiego lekarza weterynarii o zamiarze przesłania tych próbek do innego województwa. Wojewódzki lekarz weterynarii powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego ze względu na położenie laboratorium o zamiarze przesłania próbek.

Próbki pobrane z inicjatywy producenta żywca indyckiego lub przez osobę przez niego wyznaczoną mogą być również badane w laboratoriach innych niż wyżej wymienione, pod warunkiem że zostały zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii na podstawie art. 25a ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej do wykonywania badań metodami wymaganymi na potrzeby realizacji programu.

Wykaz laboratoriów zatwierdzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii jest umieszczony na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Weterynarii (www.wetgiw.gov.pl) zgodnie z art. 25 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Do pobranych w ramach kontroli urzędowych próbek, które są przesyłane do badań laboratoryjnych, dołącza się pismo przewodnie sporządzone według wzoru określonego w załączniku nr 7 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji związanej ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. poz. 1388). W piśmie przewodnim dołączanym do próbek przesyłanych do badania laboratoryjnego producent żywca indyckiego umieszcza informacje zawierające następujące dane:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę oraz adres producenta żywca indyckiego;
- 2) numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa, a w przypadku jego braku – numer z rejestru powiatowego lekarza weterynarii;
- 3) wiek indyków oraz liczbę sztuk w stadzie;

- 4) liczbę próbek oraz rodzaj pobranego materiału;
- 5) datę i godzinę pobrania próbek oraz wysłania ich do laboratorium;
- 6) nazwę i rodzaj szczepionki zastosowanej w stadzie indyków rzeźnych oraz daty jej podania, jeżeli była stosowana;
- 7) nazwy środków przeciwdrobnoustrojowych, jeżeli były stosowane, oraz daty ich użycia;
- 8) imię i nazwisko osoby pobierającej próbki.

Laboratoria wykonujące badania laboratoryjne w ramach programu oceniają każdorazowo efekt hamujący wzrost bakterii.

Laboratorium wykonujące badanie laboratoryjne sporządza sprawozdanie z badania, w którym umieszcza informacje zawarte w zleceniu, w tym w szczególności o:

- 1) badanym stadzie (numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa, a w przypadku jego braku – numer z rejestru powiatowego lekarza weterynarii);
- 2) rodzaju badanego materiału;
- 3) wyniku badania laboratoryjnego każdej z badanych próbek zgodnie z jednym z następujących sformułowań:
 - a) „*Salmonella* spp. niewykryte w próbce analitycznej x g (np. kału, kurzu, narządów wewnętrznych) lub x par okładzin na buty, lub x tamponów. Nie stwierdzono efektu hamującego wzrost bakterii”,
 - b) „*Salmonella* spp. niewykryte w próbce analitycznej x g (np. kału, kurzu, narządów wewnętrznych) lub x par okładzin na buty, lub x tamponów. Stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii”,
 - c) „*Salmonella*... (należy podać nazwę serotypu lub strukturę antygenową uzyskanego izolatu) wykryte w próbce analitycznej x g (np. kału, kurzu, narządów wewnętrznych) lub x par okładzin na buty, lub x tamponów. Nie stwierdzono efektu hamującego wzrost bakterii”.

W przypadku gdy:

- 1) pismo przewodnie dołączone do próbek kierowanych do badania laboratoryjnego nie zawierało jednej informacji lub większej liczby informacji spośród wymienionych w akapicie ósmym,
- 2) ilość lub rodzaj materiału do badań laboratoryjnych nie spełnia wymogów określonych w załączniku do rozporządzenia nr 1190/2012,
- 3) warunki transportu próbek do laboratorium nie spełniają wymagań określonych w ust. 2.2.4 załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012

– laboratorium informuje o tym producenta żywca indyczego przy przyjęciu próbek do badania laboratoryjnego.

W przypadku gdy producent żywca indyczego zdecydował o przeprowadzeniu badania laboratoryjnego, w sprawozdaniu z przeprowadzonych badań laboratoryjnych umieszcza się informację: „Badanie laboratoryjne nie może być traktowane jako przeprowadzone zgodnie z wymaganiami programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych”.

Laboratoria urzędowe przeprowadzające badania laboratoryjne w ramach programu (wyznaczone lub zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii) po uzyskaniu dodatnich wyników badań laboratoryjnych

lub stwierdzeniu efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii lub producenta żywca indyczego informują o tym właściwych miejscowo dla lokalizacji stada powiatowego lekarza weterynarii oraz wojewódzkiego lekarza weterynarii niezwłocznie, jednak nie później niż do końca następnego dnia roboczego po dniu, w którym uzyskano wynik badania.

Sprawozdania z badań laboratoryjnych próbek pobranych zarówno z inicjatywy producenta żywca indyczego, jak i przez powiatowego lekarza weterynarii są przesyłane do powiatowego lekarza weterynarii właściwego miejscowo dla lokalizacji stada oraz na każde żądanie do wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego miejscowo dla lokalizacji stada.

Laboratoria urzędowe przeprowadzające badania laboratoryjne w ramach programu przekazują – na koniec okresu sprawozdawczego, a także na każde pisemne żądanie wojewódzkiego lekarza weterynarii – zestawienia sprawozdań dotyczące tych badań.

Laboratoria urzędowe wykonujące badania laboratoryjne w ramach programu przechowują wszystkie izolaty *Salmonella* wyizolowane w ramach programu przez okres co najmniej 2 lat. Ponadto spośród przechowywanych izolatów laboratoria przesyłają do krajowego laboratorium referencyjnego – Laboratorium w Zakładzie Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach jeden szczep reprezentujący każdy stwierdzony serotyp *Salmonella* wraz z kartą informacyjną, a w przypadku gdy nie została wykonana pełna identyfikacja serotypu *Salmonella* – typ serologiczny, w celu wykonania badań laboratoryjnych potwierdzających. Szczep jest przesyłany w terminie 7 dni roboczych od daty zakończenia badania. Przesłane szczepy *Salmonella* są wykorzystywane w badaniach laboratoryjnych realizowanych zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2020/1729 z dnia 17 listopada 2020 r. w sprawie monitorowania i sprawozdawczości w zakresie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych oraz w sprawie uchylenia decyzji wykonawczej 2013/652/UE (Dz. Urz. UE L 387 z 19.11.2020, str. 8, z późn. zm.).

Krajowe laboratorium referencyjne na wniosek organów Inspekcji Weterynaryjnej przeprowadza sekwencjonowanie genomu przekazanych izolatów szczepów *Salmonella* oraz wykonuje analizę pokrewieństwa filogenetycznego sekwencjonowanych szczepów ze szczepami określonymi przez wnioskujący organ Inspekcji Weterynaryjnej, będącymi w posiadaniu krajowego laboratorium referencyjnego do spraw *Salmonella*.

1.6. Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych

Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach indyków rzeźnych są określone w ust. 3.2–3.4 załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012.

1.6.1. Populacja zwierząt i fazy produkcji, które muszą być objęte pobieraniem próbek

Częstotliwość i sposób pobierania próbek w stadach indyków rzeźnych są ustalane zgodnie z ust. 1 i 2 załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012, co jest zgodne z minimalnymi wymaganiami określonymi w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

2. Nadzór weterynaryjny nad gospodarstwami

Ustawa ustanawia nadzór organów Inspekcji Weterynaryjnej nad prowadzeniem działalności związanej z utrzymywaniem indyków rzeźnych, określa warunki zapewniające odpowiedni poziom bezpieczeństwa epizootycznego dla prowadzenia tego rodzaju działalności oraz określa katalog środków nadzoru. Katalog ten obejmuje kompetencje Inspekcji Weterynaryjnej do wydawania aktów administracyjnych (decyzji administracyjnych) oraz prowadzenia działań faktycznych, w szczególności kontroli urzędowych.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie spełniania wymagań weterynaryjnych są obowiązane, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy, spełnić wymagania lokalizacyjne, zdrowotne, higieniczne, sanitarne, organizacyjne, techniczne lub technologiczne zabezpieczające przed zagrożeniem epizootycznym, epidemicznym lub zapewniające właściwą jakość produktów.

W ramach nadzoru sprawowanego przez organy Inspekcji Weterynaryjnej nad działalnością związaną z utrzymywaniem indyków rzeźnych pracownikom Inspekcji Weterynaryjnej, jak również osobom wyznaczonym do wykonywania określonych zadań w imieniu Inspekcji Weterynaryjnej przysługuje prawo przeprowadzenia w każdym czasie kontroli w zakresie spełnienia wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane. Kompetencje w ramach kontroli oprócz prawa wstępu na teren, na którym jest prowadzona działalność nadzorowana, obejmują, stosownie do art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, uprawnienia do nieodpłatnego pobierania próbek do badań oraz żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym żądania okazywania i udostępniania dokumentów lub danych informatycznych.

Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone uchybienia w spełnieniu wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane, organom Inspekcji Weterynaryjnej przysługują kompetencje dające możliwość egzekwowania doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego w przepisach prawa weterynaryjnego. Inspekcja Weterynaryjna działa w tym zakresie, łącząc realizację funkcji kontrolnych z kompetencjami dającymi możliwość wydawania decyzji administracyjnych, w tym nakazów i zakazów.

W przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej zostały naruszone wymagania weterynaryjne, powiatowy lekarz weterynarii może wydać, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy, jedną z następujących decyzji administracyjnych:

- 1) nakazującą usunięcie uchybień w określonym terminie;
- 2) nakazującą wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień;
- 3) zakazującą umieszczania na rynku zwierząt lub handlu określonymi zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującą produkcji określonych produktów wytwarzanych przy prowadzeniu tej działalności, umieszczania ich na rynku lub handlu nimi.

Wybór zastosowania nakazu lub zakazu określonego w decyzji pozostawiono uznaniu powiatowego lekarza weterynarii. Nie jest to jednak uznanie swobodne. Dokonując bowiem rozstrzygnięcia, organ Inspekcji Weterynaryjnej musi mieć na względzie wynikające z naruszenia prawa weterynaryjnego zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt.

2.1. Wpis gospodarstw do rejestru

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną. Podjęcie i prowadzenie działalności nadzorowanej w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt na rynku jest dozwolone po uprzednim zgłoszeniu, w formie pisemnej, zamiaru jej prowadzenia powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwemu ze względu na przewidywane miejsce jej podjęcia i prowadzenia.

Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną są obowiązane, zgodnie z art. 7 ustawy, do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej, a także o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności, w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Taką informację przekazuje się na piśmie lub za pośrednictwem platformy ePUAP w terminie 7 dni od dnia zaistnienia takiego zdarzenia.

Tabela 2. Dane dotyczące liczby gospodarstw utrzymujących indyki rzeźne i liczby stad indyków rzeźnych w 2023 r.

Łączna liczba gospodarstw utrzymujących indyki rzeźne, objętych programem	1095
Łączna liczba stad wyprodukowanych w gospodarstwach utrzymujących indyki rzeźne, objętych programem	8136

Źródło: Inspekcja Weterynaryjna.

2.2. Prawodawstwo w zakresie kontroli realizacji programu

Prawodawstwo stosowane do realizacji programu obejmuje:

- 1) rozporządzenie nr 2160/2003;
- 2) ustawę;
- 3) ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej;
- 4) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 02.08.2006, str. 3, z późn. zm.);
- 5) rozporządzenie nr 1190/2012.

Prawodawstwo, wytyczne i informacje w zakresie bezpieczeństwa biologicznego w gospodarstwach są zawarte w:

- 1) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1966);
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. poz. 1643);

- 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 września 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. poz. 1301, z późn. zm.);
- 4) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie zarządzenia środków związanych z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków (Dz. U. poz. 768, z późn. zm.).

Dodatkowe informacje dotyczące kwestii bezpieczeństwa biologicznego są udostępnione na stronie podmiotowej Głównego Inspektoratu Weterynarii w zakładce „Zdrowie i ochrona zwierząt”.

2.3. Kontrole urzędowe przeprowadzane w stadach indyków rzeźnych oraz kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla tych stad

Zgodnie z ust. 2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012 pobranie próbek do badań laboratoryjnych powinno nastąpić z inicjatywy producenta żywca indyczego we wszystkich stadach indyków rzeźnych w okresie 3 tygodni przed przemieszczeniem indyków do rzeźni.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz. Urz. UE L 250 z 18.09.2008, str. 1, z późn. zm.) w przypadku indyków, które są utrzymywane dłużej niż 100 dni lub są objęte ekologiczną produkcją indyków, powiatowy lekarz weterynarii może na wniosek strony i w drodze decyzji administracyjnej zezwolić na pobieranie próbek do badań laboratoryjnych w okresie 6 tygodni przed przemieszczeniem indyków do rzeźni.

Rozpatrując wniosek w sprawie zezwolenia na pobieranie próbek w okresie 6 tygodni przed przemieszczeniem indyków do rzeźni, powiatowy lekarz weterynarii powinien uwzględnić:

- 1) poziom ochrony biologicznej w gospodarstwie;
- 2) dotychczasowe wyniki badań laboratoryjnych próbek w kierunku *Salmonella* pobieranych w gospodarstwie;
- 3) aktualną sytuację epizootyczną w odniesieniu do *Salmonella* w stadach drobiu na terenie powiatu.

Zgodnie z częścią B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003 wyniki badań laboratoryjnych próbek muszą być znane przed przemieszczeniem indyków do rzeźni.

Procedura pobierania i przesyłania próbek do badań laboratoryjnych jest opisana w ust. 2.2 załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012.

Pobieranie próbek przed przemieszczeniem indyków do rzeźni następuje z inicjatywy producenta żywca indyczego, który ponosi koszty ich pobrania i transportu oraz koszty badań laboratoryjnych.

Zgodnie z art. 7 ustawy producent żywca indyczego przedkłada, w formie pisemnej lub za pośrednictwem platformy ePUAP, właściwemu miejscowo ze względu na lokalizację stada powiatowemu lekarzowi weterynarii informację o wstawieniu do kurnika nowego stada indyków rzeźnych, w terminie 7 dni od dnia zaistnienia tego zdarzenia, wraz z harmonogramem pobierania próbek w stadzie.

Jeżeli z analizy przedłożonych informacji wynika, że przy wstawieniu indyków rzeźnych lub planowaniu pobierania próbek w stadzie zostały naruszone przepisy rozporządzenia nr 1190/2012, powiatowy lekarz weterynarii wszczyna postępowanie administracyjne w celu wyegzekwowania doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego w przepisach tego rozporządzenia.

Producent żywca indyczego prowadzi dokumentację związaną z pobieraniem próbek, zawierającą informacje dotyczące:

- 1) stada (liczby indyków, ich wieku);
- 2) rodzaju próbek, daty i godziny pobrania próbek;
- 3) imienia i nazwiska oraz adresu osoby pobierającej próbki;
- 4) daty i godziny pobrania oraz wysłania próbek do laboratorium;
- 5) nazwy i adresu laboratorium;
- 6) wyników badań laboratoryjnych próbek pobranych w ramach programu.

Dokumentację przechowuje się przez 3 lata.

Powiatowy lekarz weterynarii nadzoruje prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy producenta żywca indyczego oraz kontroluje dokumentację związaną z pobieraniem próbek prowadzoną przez tego producenta. Nadzór ten obejmuje kontrolę realizacji harmonogramu oraz sposobu pobierania próbek. Kontrola sposobu pobierania próbek jest realizowana z częstotliwością zależną od analizy ryzyka przeprowadzonej przez powiatowego lekarza weterynarii. Nadzór może odbywać się w trakcie kontroli urzędowych gospodarstw oraz w każdym przypadku, gdy powiatowy lekarz weterynarii uzna, że zachodzi taka konieczność.

Częstotliwość pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii jest określona w ust. 2.1 lit. b (ii) oraz (iii) załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012.

Zgodnie z ust. 2.1 lit. b (iv) załącznika do rozporządzenia nr 1190/2012 pobranie próbek przez powiatowego lekarza weterynarii może zastąpić pobranie próbek przeprowadzone z inicjatywy producenta żywca indyczego. W przypadku zastąpienia pobierania próbek do badań laboratoryjnych przeprowadzonego z inicjatywy producenta żywca indyczego pobraniem próbek przez powiatowego lekarza weterynarii opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próbek ponosi producent żywca indyczego. Opłata zawiera koszt:

- 1) badania laboratoryjnego w wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2022 r. w sprawie stawek opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną (Dz. U. poz. 1672, z późn. zm.);
- 2) dojazdu związanego z pobraniem próbek i transportu pobranych próbek do laboratorium według stawek za 1 kilometr przebiegu pojazdu ustalonych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. poz. 271, z późn. zm.);
- 3) użytych wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej.

Kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla stad indyków rzeźnych w zakresie wykrywania serotypów *Salmonella* objętych programem zostały przewidziane w krajowym planie kontroli urzędowej pasz, przygotowanym i realizowanym zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1149, z późn. zm.) oraz art. 109 i art. 110 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. Urz. UE L 95 z 07.04.2017, str. 1, z późn. zm.).

3. Wymagania dotyczące przedsiębiorstw spożywczych objętych programem

3.1. Instrukcje dotyczące dobrych praktyk gospodarowania lub inne wytyczne obowiązujące w zakresie higieny w gospodarstwach

3.1.1. Zarządzanie w zakresie higieny w gospodarstwach

W odniesieniu do stad indyków rzeźnych wymagania weterynaryjne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej.

Budynki, w których są utrzymywane indyki rzeźne, powinny być:

- 1) zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż tam utrzymywane;
- 2) utrzymywane w czystości;
- 3) oznakowane tablicą z napisem „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Otoczenie kurników powinno być utrzymane w czystości, a tam, gdzie to właściwe – regularnie wykaszane oraz ogrodzone przed dostępem osób nieupoważnionych i dzikich zwierząt.

W odniesieniu do warunków utrzymania indyków rzeźnych oraz do zarządzania gospodarstwem powinny zostać zastosowane następujące środki ochrony biologicznej:

- 1) przestrzeganie zasady „cały kurnik pełny / cały kurnik pusty”;
- 2) zapewnienie odpowiednich warunków utrzymania w zakresie temperatury, wilgotności, wymiany powietrza, dostępu światła;

- 3) stosowanie prawidłowej obsady kurnika;
- 4) utrzymywanie w jednym kurniku, w obrębie jednego stada, indyków rzeźnych w jednakowym wieku;
- 5) izolowanie poszczególnych kurników przez zapewnienie osobnej obsługi, osobnego żywienia i osobnych narzędzi;
- 6) wydzielenie odpowiedniego miejsca, kontenera lub pojemnika do:
 - a) składowania środków dezynfekcyjnych w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnego odkażania – zabezpieczonego przed dostępem osób nieupoważnionych,
 - b) składowania materiału ściółowego – zabezpieczonego przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, w szczególności przed wodą oraz przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków,
 - c) składowania obornika, który powinien być usunięty z bezpośredniego sąsiedztwa kurnika przed kolejnym zasiedleniem,
 - d) przetrzymywania zwłok drobiu padłego przed przekazaniem ich do unieszkodliwienia – zabezpieczonego przed gryzoniami, zwierzętami domowymi i dzikimi,
 - e) przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych – zabezpieczonego przed dostępem osób nieupoważnionych;
- 7) zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków przez przechowywanie jej w zamkniętych zbiornikach, lejach samowyladowczych, workach – trzymany w szczelnych magazynach zabezpieczonych przed dostępem ptaków lub gryzoni;
- 8) rejestrowanie wejść osób postronnych na teren gospodarstwa;
- 9) odkażanie kół – na całym ich obwodzie – pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa przez zastosowanie mat dezynfekcyjnych nasączonych środkiem odkażającym lub niecek wypełnionych takim środkiem, zlokalizowanych przed wjazdem na teren gospodarstwa, a w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych – zastosowanie urządzeń pozwalających na prowadzenie skutecznej dezynfekcji;
- 10) zastosowanie mat dezynfekcyjnych nasączonych środkiem dezynfekcyjnym lub innych skutecznych rozwiązań technicznych pozwalających na oczyszczanie i odkażanie obuwia przed wejściami do budynków, w których są utrzymywane indyki rzeźne;
- 11) rejestrowanie czynności odkażania, dezynsekcji i deratyzacji, które są prowadzone przy użyciu środków zatwierdzonych do tego celu i polegają co najmniej na:
 - a) prowadzeniu obowiązkowej dezynfekcji obiektu inwentarskiego przed jego zasiedleniem, której skuteczność powinna być potwierdzona badaniami laboratoryjnymi,
 - b) realizowaniu i dokumentowaniu wdrożonego w gospodarstwie programu zwalczania szkodników,
 - c) realizowaniu i dokumentowaniu wdrożonego w gospodarstwie programu czyszczenia i odkażania instalacji do pojenia i karmienia drobiu z uwzględnieniem zabiegów prowadzonych w trakcie produkcji i po jej zakończeniu;
- 12) monitorowanie oraz regularne lub wyrywkowe pobieranie prób dostarczanych pasz do badań laboratoryjnych na obecność *Salmonella*.

Pomieszczenia, w których utrzymuje się indyki rzeźne, wyposażenie tych pomieszczeń oraz sprzęt powinny być wykonane z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia indyków oraz nadających się do skutecznego oczyszczenia i odkażania.

Część gospodarstwa przeznaczona na hodowlę indyków rzeźnych powinna być oddzielona od pozostałej części gospodarstwa za pomocą ogrodzenia zabezpieczającego przed dostępem zwierząt dzikich i domowych.

3.1.2. Środki zapobiegające zakażeniom przenoszonym przez zwierzęta, pasze, wodę pitną i pracowników gospodarstw

Osoby zatrudnione do wykonywania czynności związanych z utrzymywaniem indyków rzeźnych powinny:

- 1) stosować indywidualne odzież ochronną i obuwie do pracy w każdym kurniku;
- 2) stosować środki higieny osobistej, w tym regularnie myć ręce, czyścić i dezynfekować obuwie przy wejściu do budynków, w których utrzymywane są indyki rzeźne, pasza lub ściółka, oraz czyścić i odkażać odzież ochronną;
- 3) posiadać aktualne badania na nosicielstwo *Salmonella*;
- 4) zostać przeszkolone w zakresie higieny osobistej oraz znajomości możliwych dróg przenoszenia zakażenia za pośrednictwem odzieży i sprzętu.

Osoby, o których mowa w akapicie pierwszym, nie powinny utrzymywać drobiu oraz mieć kontaktu z żywym drobiem innym niż utrzymywany w gospodarstwie.

3.2. Higiena transportu zwierząt do gospodarstw i z gospodarstw

Obowiązują następujące zalecenia dotyczące transportu indyków rzeźnych:

- 1) indyki powinny być przewożone zgodnie z przepisami ustawy oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającego dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3 z 05.01.2005, str. 1, z późn. zm.);
- 2) transport do gospodarstwa powinien odbywać się w pojazdach oraz w kontenerach lub pojemnikach transportowych, które zostały dokładnie oczyszczone i odkażone przed załadunkiem indyków przy użyciu dopuszczonego do obrotu środka odkażającego w stężeniu umożliwiającym inaktywację *Salmonella*;
- 3) bezpośrednio po rozładunku indyków w gospodarstwie albo w rzeźni pojazdy oraz kontenery lub pojemniki transportowe powinny zostać oczyszczone i odkażone przy użyciu dopuszczonego do obrotu środka odkażającego w stężeniu umożliwiającym inaktywację *Salmonella*.

3.3. Prowadzenie dokumentacji w gospodarstwach

Od 1 stycznia 2024 r. do dnia udostępnienia przez Głównego Lekarza Weterynarii systemu teleinformatycznego służącego prowadzeniu dokumentacji leczenia zwierząt przez właścicieli lub posiadaczy zwierząt, od których lub z których pozyskuje się żywność, dokumentacja stosowanych produktów leczniczych oraz dokumentacja leczenia zwierząt powinny być prowadzone przez właścicieli lub posiadaczy zwierząt, od których lub z których pozyskuje się żywność – na podstawie przepisów Unii Europejskiej.

Dokumentacja stosowania produktów leczniczych powinna być prowadzona przez posiadacza lub właściciela zwierząt zgodnie z art. 108 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/6 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie weterynaryjnych produktów leczniczych i uchylającego dyrektywę 2001/82/WE (Dz. Urz. UE L 4 z 07.01.2019, str. 43, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2019/6”, oraz art. 102 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniającego i uchylającego niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) (Dz. Urz. UE L 84 z 31.03.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/429”.

3.4. Dokumenty, w które zaopatruje się indyki w handlu oraz w obrocie z państwami trzecimi

Zarówno w handlu, jak i w obrocie dokumenty są wystawiane zgodnie z:

- 1) ustawą;
- 2) rozporządzeniem 2016/429;
- 3) rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/2235 z dnia 16 grudnia 2020 r. ustanawiającym przepisy dotyczące stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 i (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzorów świadectw zdrowia zwierząt, wzorów świadectw urzędowych i wzorów świadectw zdrowia zwierząt/świadectw urzędowych do celów wprowadzania do Unii i przemieszczania w obrębie terytorium Unii przesyłek niektórych kategorii zwierząt i towarów oraz urzędowej certyfikacji dotyczącej takich świadectw i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 599/2004, rozporządzenia wykonawcze (UE) nr 636/2014 i (UE) 2019/628, dyrektywę 98/68/WE oraz decyzje 2000/572/WE, 2003/779/WE i 2007/240/WE (Dz. Urz. UE L 442 z 30.12.2020, str. 1, z późn. zm.);
- 4) rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2020/692 z dnia 30 stycznia 2020 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących wprowadzania do Unii przesyłek niektórych zwierząt, materiału biologicznego i produktów pochodzenia zwierzęcego oraz przemieszczania ich i postępowania z nimi po ich wprowadzeniu (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 379, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L 31 z 01.02.2002, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463) podmioty działające na rynku powinny zapewnić możliwość monitorowania żywności, pasz, zwierząt hodowlanych oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do żywności lub pasz. W tym celu te podmioty powinny utworzyć systemy i procedury umożliwiające przekazanie takich informacji na żądanie właściwych władz.

Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 14) przesyłki produktów pochodzenia zwierzęcego zaopatruje się w świadectwa zdrowia lub inne dokumenty określone w przepisach prawa Unii Europejskiej.

3.5. Inne środki podejmowane w celu zapewnienia identyfikacji indyków

W celu zapewnienia identyfikacji indyków w trakcie transportu dla każdej przesyłki przemieszczanej na terytorium Unii Europejskiej wystawia się w systemie TRACES.NT świadectwo zdrowia dla zwierząt w handlu wewnątrzspółnotowym zawierające szczegółowe dane dotyczące przesyłki, w szczególności określenie miejsca pochodzenia i przeznaczenia, oraz poświadczenie zdrowia zwierząt.

W przypadku przesyłek wysyłanych do państw trzecich dane dotyczące przesyłki są również wprowadzane do systemu TRACES.NT. W systemie jest odnotowywana także kontrola dobrostanu zwierząt na granicy.

Przy przywozie zwierząt z państw trzecich do Unii Europejskiej jest wymagany wspólny zdrowotny dokument wejścia (CHED), generowany w systemie TRACES.NT, który jest częścią systemu IMSOC.

4. Środki podejmowane w związku z wykryciem serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie indyków rzeźnych lub w produktach pochodzących od tych indyków

4.1. Postępowanie producenta żywca indyczego i powiatowego lekarza weterynarii w przypadku wykrycia serotypu *Salmonella* objętego programem lub w przypadku efektu hamującego wzrost bakterii

4.1.1. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w próbkach pobranych z inicjatywy producenta żywca indyczego w stadzie indyków rzeźnych w kierunku serotypu *Salmonella* objętego programem lub w przypadku wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii producent żywca indyczego powinien:

- 1) niezwłocznie zawiadomić o tym powiatowego lekarza weterynarii właściwego miejscowo dla lokalizacji stada;
- 2) pozostawić indyki w miejscu ich utrzymywania i wstrzymać się od wprowadzania tam innych zwierząt;
- 3) uniemożliwić osobom postronnym dostęp do budynków lub miejsc, w których znajdują się indyki podejrzane o zakażenie serotypami *Salmonella* objętymi programem lub zwłoki tych indyków;
- 4) wstrzymać się od wywożenia, wynoszenia i zbywania mięsa oraz zwłok indyków, paszy, odchodów i ściółki pochodzących od indyków, a także innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania indyków;
- 5) udostępnić organom Inspekcji Weterynaryjnej indyki do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielać pomocy w wykonywaniu tych badań i zabiegów;
- 6) udzielać powiatowemu lekarzowi weterynarii wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia *Salmonella* lub zakażenia *Salmonella*, lub źródeł *Salmonella*, lub źródeł zakażenia serotypami *Salmonella* objętymi programem, lub zapobiegania szerzeniu się tej choroby lub zakażenia;
- 7) udostępnić powiatowemu lekarzowi weterynarii dokumentację dotyczącą stada indyków rzeźnych, w szczególności dokumentację potwierdzającą zakup piskląt, ściółki, paszy, sprzedaży zwierząt oraz dokumentację związaną ze stosowaniem produktów leczniczych, o której mowa w art. 108 rozporządzenia 2019/6 oraz art. 102 rozporządzenia 2016/429.

4.1.2. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem lub w przypadku wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych z inicjatywy producenta żywca indyjskiego lub w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii w stadzie indyków rzeźnych powiatowy lekarz weterynarii zgodnie z art. 44 ustawy, w drodze decyzji administracyjnej:

- 1) nakazuje:
 - a) unieszkodliwienie zwłok wszystkich padłych indyków zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1069/2009”, oraz środkami wykonawczymi przyjętymi zgodnie z art. 40 tego rozporządzenia,
 - b) zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie *Salmonella*, zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1069/2009 oraz środkami wykonawczymi przyjętymi zgodnie z art. 40 tego rozporządzenia,
 - c) dokładne oczyszczenie i odkażenie budynków inwentarskich, w których były utrzymywane indyki z stada zakażonego, otoczenia tych budynków, pojazdów i kontenerów używanych do transportu indyków oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, po wykonaniu czynności, o których mowa w lit. a i b,
 - d) podjęcie przez producenta żywca indyjskiego działań mających na celu poprawę warunków zoohigienicznych, ochrony biologicznej oraz bezpieczeństwa epizootycznego w gospodarstwie, określonych w ust. 3.1;
- 2) zakazuje przemieszczania indyków ze stada zakażonego z gospodarstwa i do stada zakażonego w gospodarstwie oraz ze stada do stada w obrębie gospodarstwa, chyba że indyki na wniosek producenta żywca indyjskiego zostaną przemieszczone bezpośrednio do rzeźni w celu poddania ich ubojowi.

4.1.3. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych, o których mowa w ust. 4.1.2, powiatowy lekarz weterynarii zgodnie z art. 42 ust. 6 oraz art. 44 ust. 1 ustawy:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne zgodnie z art. 42 ust. 7 ustawy;
- 2) w celu ustalenia źródła zakażenia stada *Salmonella* przeprowadza badania laboratoryjne:
 - a) paszy,
 - b) wody z ujęć własnych gospodarstwa.

4.1.4. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań, o których mowa w ust. 4.1.3 pkt 2 lit. a, powiatowy lekarz weterynarii zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 5 ustawy nakazuje zniszczenie pasz lub ich zagospodarowanie – po zastosowaniu środków gwarantujących pełną inaktywację *Salmonella*.

4.2. Przesyłki indyków rzeźnych do rzeźni zaopatruje się w świadectwo zdrowia, którego wzór jest określony w rozdziale 1 załącznika IV do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/2235 z dnia 16 grudnia 2020 r. ustanawiającego przepisy dotyczące stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 i (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzorów świadectw zdrowia zwierząt, wzorów świadectw urzędowych i wzorów świadectw zdrowia zwierząt/świadectw urzędowych do celów wprowadzania do Unii i przemieszczania w obrębie terytorium Unii przesyłek niektórych kategorii zwierząt i towarów oraz urzędowej certyfikacji dotyczącej takich świadectw i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 599/2004, rozporządzenia wykonawcze (UE) nr 636/2014 i (UE) 2019/628, dyrektywę 98/68/WE oraz decyzje 2000/572/WE, 2003/779/WE i 2007/240/WE. W pkt 4 świadectwa zdrowia urzędowy lekarz weterynarii wystawiający świadectwo wpisuje:

- 1) numer sprawozdania z badań w kierunku *Salmonella*;
- 2) datę pobrania próbek do badań w kierunku *Salmonella*;
- 3) stwierdzone serotyp *Salmonella* lub odpowiednią informację:
 - a) „badanie dało wynik ujemny” lub
 - b) „nie stwierdzono efektu hamującego wzrost bakterii”, lub
 - c) „stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii”.

4.3. W związku z tym, że rozporządzenie Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych wskazuje *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium jako kryterium bezpieczeństwa żywności w odniesieniu do świeżego mięsa drobiowego oraz *Salmonella* jako kryterium bezpieczeństwa żywności w odniesieniu do mięsa mielonego i surowych wyrobów z mięsa drobiowego, drobiowego mięsa oddzielone mechanicznie oraz produktów z mięsa drobiowego, przeznaczonych do spożycia po obróbce termicznej, producent żywca indyczego wpisuje informacje dotyczące łańcucha żywnościowego, o których mowa w rozporządzeniu (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającym szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego, dotyczące dodatnich wyników badań laboratoryjnych w odniesieniu do wszystkich stwierdzonych serotypów *Salmonella*, w tym nieobjętych programem.

4.4. Przy przemieszczaniu do rzeźni indyków rzeźnych, które nie były badane zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu nr 1190/2012 oraz w programie, w przypadku przeprowadzenia badania przedubojowego na terenie gospodarstwa pochodzenia w pkt 4 świadectwa zdrowia, którego wzór jest określony w rozdziale 1 załącznika IV do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/2235 z dnia 16 grudnia 2020 r. ustanawiającego przepisy dotyczące stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 i (UE) 2017/625 w odniesieniu do wzorów świadectw zdrowia zwierząt, wzorów świadectw urzędowych i wzorów świadectw zdrowia zwierząt/świadectw urzędowych do celów wprowadzania do Unii i przemieszczania w obrębie terytorium Unii przesyłek niektórych kategorii zwierząt i towarów oraz urzędowej certyfikacji dotyczącej takich świadectw i uchylającego rozporządzenie (WE)

nr 599/2004, rozporządzenia wykonawcze (UE) nr 636/2014 i (UE) 2019/628, dyrektywę 98/68/WE oraz decyzje 2000/572/WE, 2003/779/WE i 2007/240/WE, należy zaznaczyć fakt pochodzenia indyków ze stada indyków rzeźnych o nieznanym statusie zdrowotnym pod względem *Salmonella*.

4.5. W przypadku gdy w badaniu laboratoryjnym w stadzie indyków rzeźnych stwierdzono serotyp *Salmonella* objęty niniejszym programem lub stwierdzono efekt hamujący wzrost bakterii albo w przypadku gdy indyki rzeźne pochodzą ze stada o nieznanym statusie zdrowotnym pod względem *Salmonella*:

- 1) badanie przedubojowe indyków rzeźnych z tego stada przeprowadza się zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 oraz art. 11 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2019/627 z dnia 15 marca 2019 r. ustanawiającego jednolite praktyczne rozwiązania dotyczące przeprowadzania kontroli urzędowych produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 oraz zmieniającego rozporządzenie Komisji (WE) nr 2074/2005 w odniesieniu do kontroli urzędowych (Dz. Urz. UE L 131 z 17.05.2019, str. 51, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2019/627”;
- 2) ubój indyków z tego stada przeprowadza się w sposób określony w art. 43 ust. 6 rozporządzenia 2019/627; powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla rzeźni określa w decyzji administracyjnej warunki, w jakich tego rodzaju zwierzęta można poddać ubojowi; warunki, w jakich ptaki mają zostać poddane ubojowi, muszą być ukierunkowane na minimalizację zanieczyszczenia innych zwierząt oraz mięsa z innych zwierząt (ubój w osobnym cyklu produkcyjnym, przechowywanie mięsa w wydzielonych pomieszczeniach lub obszarach, czyszczenie i odkażanie po zakończonym procesie uboju i obróbki poubojowej, pobranie próbek do badań laboratoryjnych w celu potwierdzenia skuteczności mycia i dezynfekcji powierzchni mających kontakt z mięsem);
- 3) bezpośrednio po rozładunku indyków rzeźnych z takiego stada w rzeźni przeprowadza się mycie i dezynfekcję środków transportu oraz urządzeń, sprzętu i narzędzi wykorzystywanych do transportu tych zwierząt.

4.6. Mięso pozyskane z indyków pochodzących ze stada indyków rzeźnych, w którym uzyskano dodatni wynik badania laboratoryjnego lub wykryto efekt hamujący wzrost bakterii, albo z indyków pochodzących ze stada indyków rzeźnych o nieznanym statusie epizootycznym pod względem *Salmonella* jest poddawane przemysłowej obróbce cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella*. Mięso pozyskane z takich stad indyków nie może zostać wprowadzone do obrotu w formie świeżej, z wyłączeniem przewozu tego mięsa do zakładu w celu poddania go przemysłowej obróbce cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella*. W przypadku gdy w rzeźni dokonującej uboju indyków rzeźnych z takich stad nie jest możliwe poddanie pozyskanego mięsa obróbce cieplnej, mięso pozyskane z takich stad nie może zostać wprowadzone do obrotu w formie świeżej, z wyłączeniem:

- 1) przewozu tego mięsa do zakładu zajmującego się przemysłową obróbką cieplną zlokalizowanego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w celu poddania go przemysłowej obróbce cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella* lub

- 2) przewozu tego mięsa do chłodni składowej zlokalizowanej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w celu czasowego składowania go przed poddaniem przemysłowej obróbce cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella* w zakładzie przemysłowej obróbki, o którym mowa w pkt 1.

4.6.1. Przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 4.5 pkt 2, powiatowy lekarz weterynarii weryfikuje, czy:

- 1) rzeźnia posiada procedury gwarantujące, że mięso pozyskane w ramach uboju indyków rzeźnych ze stad, o których mowa w ust. 4.6, nie zostanie wprowadzone do obrotu w formie świeżej, z wyjątkiem przewiezienia tego mięsa do chłodni składowej lub zakładu przemysłowej obróbki, jeżeli ma to zastosowanie; procedury powinny obejmować w szczególności rozliczenie ilości mięsa pozyskanego z takiego uboju, wskazanie miejsca jego przechowywania (oddzielnych pomieszczeń chłodniczych w zakładzie) oraz sposób oznakowania i rozliczania ilości mięsa przekazywanego do przechowywania lub obróbki eliminującej *Salmonella*;
- 2) w rzeźni jest możliwość poddania pozyskanego mięsa przemysłowej obróbce cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella*; w przypadku braku takiej możliwości powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla rzeźni nakazuje w drodze decyzji:
 - a) zamieszczenie na opakowaniu informacji: „Mięso przeznaczone do przemysłowej obróbki cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella* w zakładzie zlokalizowanym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”,
 - b) dokonanie adnotacji w dokumentacji towarzyszącej przesyłce mięsa do innego zakładu, że zostało ono pozyskane z drobiu pochodzącego ze stada indyków rzeźnych, w którym badania laboratoryjne wykazały obecność serotypu *Salmonella* objętego programem lub efekt hamujący wzrost bakterii, lub ze stada o nieznanym statusie epizootycznym pod względem *Salmonella* oraz że musi ono zostać poddane przemysłowej obróbce cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella* w zakładzie zlokalizowanym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

4.6.2. Przemieszczanie mięsa pozyskanego z uboju indyków rzeźnych ze stad, o których mowa w ust. 4.6, z rzeźni do chłodni składowej lub zakładu przemysłowej obróbki lub z chłodni składowej do zakładu przemysłowej obróbki może odbywać się wyłącznie za zgodą powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla zakładu wysyłki oraz powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla zakładu, do którego mięso jest wysyłane. Powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla rzeźni informuje powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla chłodni składowej lub zakładu przemysłowej obróbki cieplnej o przesyłce takiego mięsa i weryfikuje, czy jest zgoda organu na przyjęcie takiego mięsa. Podobnie powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla chłodni składowej informuje powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla zakładu przemysłowej obróbki o przesyłce takiego mięsa, jeżeli ma to zastosowanie, i weryfikuje, czy jest zgoda powiatowego lekarza weterynarii na przyjęcie takiego mięsa.

4.6.3. Przed wydaniem zgody, o której mowa w ust. 4.6.2, powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla chłodni składowej weryfikuje, czy podmiot prowadzący zakład przemysłowej obróbki posiada procedury gwarantujące, że mięso pozyskane w ramach uboju indyków rzeźnych ze stad, o których mowa w ust. 4.6, nie zostanie wprowadzone do obrotu w formie świeżej, z wyjątkiem przewiezienia tego mięsa do zakładu przemysłowej obróbki zlokalizowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Procedury powinny obejmować w szczególności rozliczenie ilości wprowadzonego mięsa, będącego na stanie chłodni i wychodzącego z chłodni, wskazanie miejsca jego przechowywania (oddzielnych pomieszczeń chłodniczych w zakładzie), sposób jego zabezpieczenia, a także sposób oznakowania mięsa i rozliczania ilości mięsa przekazywanego do obróbki eliminującej *Salmonella*. Powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla chłodni składowej w drodze decyzji:

- 1) zakazuje wprowadzania mięsa drobiowego do obrotu, z wyjątkiem przewiezienia tego mięsa do zlokalizowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zakładu dokonującego przemysłowej obróbki cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella*;
- 2) nakazuje informowanie go o zamiarze wysyłki tego mięsa do zakładu przemysłowej obróbki;
- 3) określa warunki składowania tego mięsa.

4.6.4. Powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla zakładu dokonującego przemysłowej obróbki cieplnej mającej na celu wyeliminowanie *Salmonella* weryfikuje, czy ten zakład posiada procedury gwarantujące, że takie mięso zostanie przetworzone w sposób zapewniający wyeliminowanie *Salmonella*, a także weryfikuje parametry zastosowanej obróbki pod kątem jej skuteczności w wyeliminowaniu *Salmonella*, jak również zgodność ilości surowca wprowadzonego do zakładu przemysłowej obróbki oraz ilości surowca poddanego tej obróbce.

4.7. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych w kierunku serotypów *Salmonella* objętych programem lub w przypadku wykrycia efektu hamującego wzrost bakterii w próbkach pobranych z inicjatywy producenta żywca indyczego lub w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii w stadzie indyków rzeźnych koszty:

- 1) zniszczenia lub zagospodarowania ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie *Salmonella*, zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1069/2009 oraz środkami wykonawczymi przyjętymi zgodnie z art. 40 tego rozporządzenia,
- 2) oczyszczenia i odkażenia budynków, w których był przetrzymywany drób ze stada indyków rzeźnych zakażonego serotypem *Salmonella* objętym programem, ich otoczenia oraz środków transportu, które mogły ulec skażeniu,
- 3) podjęcia działań mających na celu poprawę warunków zoohigienicznych oraz bezpieczeństwa epizootycznego w gospodarstwie

– są ponoszone przez producenta żywca indyczego.

4.8. Powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza pobranie próbek w celu stwierdzenia skuteczności wykonanego oczyszczenia i odkażania przed ponownym umieszczeniem indyków w budynku inwentarskim. Pobranie próbek powinno odbyć się nie wcześniej niż 72 godziny od chwili zakończenia oczyszczenia i odkażania. Powierzchnie, z których są pobierane próbki, powinny być suche. Próbki do badań stanowią:

- 1) 4 wymazy powierzchniowe z podłoża, w szczególności z miejsc popękanych, zagłębień lub połączeń konstrukcyjnych – w laboratorium łączone w jedną próbkę zbiorczą oraz
- 2) 4 wymazy powierzchniowe z kątów narożnych badanego pomieszczenia pobrane od poziomu podłogi do wysokości 1 metra – w laboratorium łączone w jedną próbkę zbiorczą, oraz
- 3) 4 wymazy powierzchniowe z urządzenia służącego do karmienia – każdy wymaz pobrany z 5 metrów taśmy lub rynienki paszowej lub z 6 wybranych losowo karmideł – w laboratorium łączone w jedną próbkę zbiorczą, oraz
- 4) 4 wymazy powierzchniowe z systemu wentylacyjnego, w tym 2 wymazy z wlotów i 2 wymazy z wylotów tego systemu (każdy wymaz może być pobrany z 3 wlotów lub wylotów tego systemu) – w laboratorium łączone w jedną próbkę zbiorczą.

Koszty pobrania próbek skuteczności wykonanego oczyszczenia i odkażania, dojazdu do gospodarstwa oraz do laboratorium, jak również badań laboratoryjnych próbek w laboratorium są ponoszone przez producenta żywca indyczego.

Ponowne umieszczenie indyków w budynku inwentarskim może się odbyć tylko po uzyskaniu ujemnych wyników badań laboratoryjnych próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii.

4.9. Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności o uzyskaniu dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych w stadzie indyków rzeźnych w kierunku serotypu *Salmonella* objętego programem zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy. W odniesieniu do osób zatrudnionych w gospodarstwie do obsługi zwierząt powiatowy lekarz weterynarii w toku prowadzonego dochodzenia epizootycznego może żądać okazania wyników badań na nosicielstwo *Salmonella*, a w przypadku braku takich badań – powiadomić o tym fakcie właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

4.10. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku gospodarstw, w których znajduje się więcej niż jedno stado indyków rzeźnych, może na podstawie analizy ryzyka zastosować środki, o których mowa w ust. 4.1.2, również w stosunku do tych stad indyków w gospodarstwie.

4.11. Zasady stosowania środków zwalczających drobnoustroje, przeprowadzania szczepień oraz przyznawania odstępstw od obowiązku szczepień są określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów na rzecz zwalczania salmonelli u drobiu. Zakaz stosowania środków zwalczających drobnoustroje odnosi się do serotypów *Salmonella* objętych programem, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 2 ust. 2 tego rozporządzenia.

5. Środki przewidziane programem

5.1. Środki i stosowne prawodawstwo w zakresie powiadamiania o chorobie

Środki stosowane w zakresie powiadamiania o chorobie wynikają z art. 42 ust. 1–9 ustawy.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania danych i przekazywania danych o chorobach zakaźnych zwierząt, w tym o chorobach objętych programem.

Powiatowy lekarz weterynarii po powzięciu podejrzenia lub stwierdzeniu wystąpienia serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie indyków rzeźnych przekazuje o tym informację sąsiednim powiatowym lekarzom weterynarii oraz wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii. Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje tę informację Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Ponadto powiatowy lekarz weterynarii powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego dla miejsca prowadzenia działalności o wystąpieniu serotypu *Salmonella* objętego programem.

5.2. Środki i prawodawstwo w zakresie odszkodowania dla producentów żywca indyczego

Odszkodowanie jest przyznawane zgodnie z art. 49 i art. 57c ustawy.

6. Ogólny opis kosztów i korzyści

Główną korzyścią z realizacji programu dla producentów żywca indyczego oraz podmiotów zajmujących się obrotem drobiem i mięsem drobiowym będzie możliwość prowadzenia swobodnego handlu oraz wywozu drobiu.

Osiągnięcie celu, czyli ograniczenie liczby zakażonych stad indyków rzeźnych, zwiększy konkurencyjność polskiego drobiu i mięsa drobiowego na rynku wspólnotowym, jak również na rynkach państw trzecich.

Ponadto należy podkreślić, że salmonelloza jest najczęściej notowaną chorobą odzwierzęcą. Stąd też realizacja programu ograniczy liczbę zakażeń u ludzi, a w związku z tym zredukuje koszty leczenia tych chorób.

Szacowane koszty realizacji programu w latach 2025–2027 wyniosą 259 781,19 zł (86 593,73 zł w przeliczeniu na jeden rok programu). Z ogólnej sumy szacowanych kosztów programu Rzeczpospolita Polska wystąpi z wnioskiem o współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej w odniesieniu do 30 % kosztów kwalifikowalnych, tj. do kwoty 187 738,74 zł (62 579,58 zł w przeliczeniu na jeden rok programu). Wnioskowana kwota wyniesie zatem 56 321,62 zł.

Zgodnie z projektem umowy grantowej, zaproponowanym przez Komisję Europejską, wypłata dotacji zostanie przeprowadzona w trzech transzach:

- 1) pierwsza transza – 30 % kosztów kwalifikowalnych, tj. 16 896,49 zł, których wypłata nastąpi na początku programu, w lutym 2025 r.;
- 2) druga transza – 30 % kosztów kwalifikowalnych, tj. 16 896,49 zł, których wypłata nastąpi w grudniu 2026 r.;

- 3) trzecia transza – 40 % kosztów kwalifikowalnych, tj. 22 528,64 zł, których wypłata nastąpi po zakończeniu programu, w maju 2028 r.

Koszty realizacji programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawach budżetowych na lata 2025–2027, w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Szacowane koszty realizacji programu wyrażone w złotych zostały przeliczone na euro według prognozowanego kursu euro zawartego w wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r.

Program jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej na zasadach określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającym program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Program na rzecz jednolitego rynku) oraz uchylającym rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 99/2013, (UE) nr 1287/2013, (UE) nr 254/2014 i (UE) nr 652/2014 (Dz. Urz. UE L 153 z 03.05.2021, str. 1, z późn. zm.).

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe, dział 758 – różne rozliczenia, rozdział 75818 – rezerwy ogólne i celowe, poz. 12, przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, w tym na wypłatę wynagrodzeń dla lekarzy wyznaczonych na podstawie art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, oraz w części 85 – budżety wojewodów, dział 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdział 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

7. Założenia programu

7.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych w latach 2025–2027 (na każdy rok)

Region ¹⁾	Rodzaj badania ²⁾	Populacja docelowa ³⁾	Rodzaj próbki ⁴⁾	Cel ⁵⁾	Liczba planowanych badań
Rzeczpospolita Polska	badanie bakteriologiczne	indyki rzeźne	kał / okładziny na buty / kurz	wykrycie stada zakażonego	150
	badanie serologiczne	indyki rzeźne	izolaty <i>Salmonella</i> z kału / okładzin na buty / kurzu	określenie serotypu	41
	badanie w kierunku skuteczności przeprowadzonego odkażania	indyki rzeźne	wymazy czystościowe	potwierdzenie skuteczności przeprowadzonego odkażania	164

Objaśnienia:

- 1) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego Unii Europejskiej.
- 2) Opis badania.
- 3) Wyszczególnienie gatunków i kategorii zwierząt objętych programem – w razie potrzeby.
- 4) Opis próbki (np. odchody).
- 5) Opis celu (np. nadzór, monitorowanie, kontrola szczepień).

7.2. Założenia w zakresie badania stad w latach 2025–2027 (na każdy rok)

Region ¹⁾	Rodzaj stada	Łączna liczba stad ²⁾	Łączna liczba stad objętych programem	Spodziewana liczba stad do zbadania ³⁾	Liczba stad, w których zostaną pobrane próbki urzędowe ⁴⁾	Liczba próbek	Serotyp ⁵⁾	Spodziewana liczba stad z dodatnim wynikiem
Rzeczpospolita Polska	indyki rzeźne	8136	8136	8136	150	225	<i>Salmonella</i> Enteritidis, <i>Salmonella</i> Typhimurium	41

Objaśnienia:

- 1) Region określony w zatwierdzonym programie zwalczania chorób państwa członkowskiego Unii Europejskiej.
- 2) Łączna liczba stad, w tym stad kwalifikujących się i niekwalifikujących się do programu.
- 3) Liczba stad objętych programem. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż raz.
- 4) Liczona każda wizyta, w ramach której pobrano próbki urzędowe.
- 5) Serotypy objęte programem: *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu na lata 2025–2027

8.1. Szczegółowa analiza kosztów programu na rok 2025¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba jednostek	Szacunkowy jednostkowy koszt (w złotych)	Szacunkowy jednostkowy koszt (w euro)	Suma ogółem (w złotych)	Suma ogółem (w euro)	Finansowanie unijne
1. Badania laboratoryjne²⁾							
Koszt badań laboratoryjnych	badanie bakteriologiczne w ramach pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii	225	86,49	20,16	19 460,25	4536,00	tak
Koszt badań laboratoryjnych	badanie w kierunku stwierdzenia skuteczności przeprowadzonego odkażania	164	173,49	40,44	28 452,36	6632,16	tak
Koszt badań laboratoryjnych	badanie w kierunku określenia serotypu odpowiednich izolatów	41	201,67	47,01	8268,47	1927,41	tak
2. Szczepienia							
Szczepienia	Program nie przewiduje						
3. Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia							
Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia	Program nie przewiduje						
4. Czyszczenie i odkażanie							
Czyszczenie i odkażanie	Odkażanie jest rutynową czynnością wykonywaną zawsze przed zasiedleniem obiektu, stąd jego koszty są ponoszone przez hodowcę						

5. Wynagrodzenia (osób zatrudnionych do realizacji programu)							
Wynagrodzenia	koszt wyceny paszy (godz.)	20	66,94	15,60	1338,80	312,00	nie
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt							
Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	nie dotyczy						
7. Inne koszty							
Inne koszty	badanie laboratoryjne inne niż wymienione w pkt 1 (np. badania paszy i wody)	82	45,05	10,50	3694,10	861,00	nie
	odszkodowanie za pasze (tony)	4	1723,00	401,63	6892,00	1606,52	nie
	unieszkodliwienie odpadów laboratoryjnych (kg)	1215	9,95	2,32	12 089,25	2818,80	nie
8. Koszt pobrania próbek²⁾							
Koszt pobrania próbek	koszt pobrania próbek	191	33,50	7,81	6398,50	1491,71	tak
OGÓLEM					86 593,73	20 185,60	
OGÓLEM (koszty kwalifikowane)					62 579,58	14 587,28	

Objaśnienia:

- 1) Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,29 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r. Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2025 w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej. Kwoty sum ogółem wyrażone w złotych są wynikiem przewalutowania sum ogółem wyrażonych w euro według wskazanego kursu.
- 2) Szacunkowe koszty jednostkowe są wyliczone na podstawie dokumentu Single Market Programme (SMP Food) Invitation to submit a proposal Veterinary programmes 2025–2027 (SMP-FOOD-2025-VETPROG-LS-IBS) z dnia 18 kwietnia 2024 r.

8.2. Szczegółowa analiza kosztów programu na rok 2026¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba jednostek	Szacunkowy jednostkowy koszt (w złotych)	Szacunkowy jednostkowy koszt (w euro)	Suma ogółem (w złotych)	Suma ogółem (w euro)	Finansowanie unijne
1. Badania laboratoryjne²⁾							
Koszt badań laboratoryjnych	badanie bakteriologiczne w ramach pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii	225	86,49	20,16	19 460,25	536,00	tak
Koszt badań laboratoryjnych	badanie w kierunku stwierdzenia skuteczności przeprowadzonego odkażania	164	173,49	40,44	28 452,36	6632,16	tak
Koszt badań laboratoryjnych	badanie w kierunku określenia serotypu odpowiednich izolatów	41	201,67	47,01	8268,47	1927,41	tak
2. Szczepienia							
Szczepienia	Program nie przewiduje						
3. Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia							
Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia	Program nie przewiduje						
4. Czyszczenie i odkażanie							
Czyszczenie i odkażanie	Odkażanie jest rutynową czynnością wykonywaną zawsze przed zasiedleniem obiektu, stąd jego koszty są ponoszone przez hodowcę						
5. Wynagrodzenia (osób zatrudnionych do realizacji programu)							
Wynagrodzenia	koszt wyceny paszy (godz.)	20	66,94	15,60	1338,80	312,00	nie

6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt							
Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	nie dotyczy						
7. Inne koszty							
Inne koszty	badanie laboratoryjne inne niż wymienione w pkt 1 (np. badania paszy i wody)	82	45,05	10,50	3694,10	861,00	nie
	odszkodowanie za pasze (tony)	4	1723,00	401,63	6892,00	1606,52	nie
	unieszkodliwienie odpadów laboratoryjnych (kg)	1215	9,95	2,32	12 089,25	2818,80	nie
8. Koszt pobrania próbek²⁾							
Koszt pobrania próbek	koszt pobrania próbek	191	33,50	7,81	6398,50	1491,71	tak
OGÓŁEM					86 593,73	20 185,60	
OGÓŁEM (koszty kwalifikowane)					62 579,58	14 587,28	

Objaśnienia:

- 1) Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,29 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r. Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2026 w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej. Kwoty sum ogółem wyrażone w złotych są wynikiem przewalutowania sum ogółem wyrażonych w euro według wskazanego kursu.
- 2) Szacunkowe koszty jednostkowe są wyliczone na podstawie dokumentu Single Market Programme (SMP Food) Invitation to submit a proposal Veterinary programmes 2025–2027 (SMP-FOOD-2025-VETPROG-LS-IBS) z dnia 18 kwietnia 2024 r.

8.3. Szczegółowa analiza kosztów programu na rok 2027¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba jednostek	Szacunkowy jednostkowy koszt (w złotych)	Szacunkowy jednostkowy koszt (w euro)	Suma ogółem (w złotych)	Suma ogółem (w euro)	Finansowanie unijne
1. Badania laboratoryjne²⁾							
Koszt badań laboratoryjnych	badanie bakteriologiczne w ramach pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii	225	86,49	20,16	19 460,25	4536,00	tak
Koszt badań laboratoryjnych	badanie w kierunku stwierdzenia skuteczności przeprowadzonego odkażania	164	173,49	40,44	28 452,36	6632,16	tak
Koszt badań laboratoryjnych	badanie w kierunku określenia serotypu odpowiednich izolatów	41	201,67	47,01	8268,47	1927,41	tak
2. Szczepienia							
Szczepienia	Program nie przewiduje						
3. Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia							
Koszty zniszczenia lub unieszkodliwienia	Program nie przewiduje						
4. Czyszczenie i odkażanie							
Czyszczenie i odkażanie	Odkażanie jest rutynową czynnością wykonywaną zawsze przed zasiedleniem obiektu, stąd jego koszty są ponoszone przez hodowcę						
5. Wynagrodzenia (osoby zatrudnione do realizacji programu)							
Wynagrodzenia	koszt wyceny paszy (godz.)	20	66,94	15,60	1338,80	312,00	nie

6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt							
Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	nie dotyczy						
7. Inne koszty							
Inne koszty	badanie laboratoryjne inne niż wymienione w pkt 1 (np. badania paszy i wody)	82	45,05	10,50	3694,10	861,00	nie
	odszkodowanie za pasze (tony)	4	1723,00	401,63	6892,00	1606,52	nie
	unieszkodliwienie odpadów laboratoryjnych (kg)	1215	9,95	2,32	12 089,25	2818,80	nie
8. Koszt pobrania próbek²⁾							
Koszt pobrania próbek	koszt pobrania próbek	191	33,50	7,81	6398,50	1491,71	tak
OGÓLEM					86 593,73	20 185,60	
OGÓLEM (koszty kwalifikowane)					62 579,58	14 587,28	

Objaśnienia:

- ¹⁾ Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,29 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r. Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2027 w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej. Kwoty sum ogółem wyrażone w złotych są wynikiem przewalutowania sum ogółem wyrażonych w euro według wskazanego kursu.
- ²⁾ Szacunkowe koszty jednostkowe są wyliczone na podstawie dokumentu Single Market Programme (SMP Food) Invitation to submit a proposal Veterinary programmes 2025–2027 (SMP-FOOD-2025-VETPROG-LS-IBS) z dnia 18 kwietnia 2024 r.